

Spansk Hjelpearke – Nivå III

Avansert grammatikk, litterær analyse og kulturkunnskap — LK20

Subjuntivo avansert

Imperfektum subjuntivo

To former (begge korrekte):

-ra form:	yo	-ra
	tu	-ras
	el/ella	-ra
	nosotros	-ramos
	vosotros	-rais
	ellos	-ran

-se form:	yo	-se
	tu	-ses
	el/ella	-se
	nosotros	-semos
	vosotros	-seis
	ellos	-sen

Queria que vinieras/vinieses

Dannelse

Start med 3. person flertall preteritum, fjern -ron, legg til endelser:

- **hablar:** hablaron → hablara/hablase
- **tener:** tuvieron → tuviera/tuviese
- **ser/ir:** fueron → fuera/fuese

Bruk av imperfektum subjuntivo

- Etter fortidsverb: *Queria que vinieras*
- Hypotetiske situasjoner: *Si tuviera dinero...*
- Høflige ønsker: *Quisiera hablar con usted*
- Etter *como si*: *Habla como si lo supiera*
- Uttrykke ønske: *¡Ojala tuviera mas tiempo!*

Perfektum subjuntivo

haber (subjuntivo) + partisipp

haya, hayas, haya, hayamos, hayais, hayan + partisipp

Espero que hayas llegado bien

Dudo que lo hayan visto

Es posible que haya salido

Pluskvamperfektum subjuntivo

haber (imperfektum subjuntivo) + partisipp

hubiera/hubiese + partisipp

Si hubiera sabido, no habria venido

Dudaba que hubieran terminado

Sekvensiering av tider

- Hovedverb presens → presens/perfektum subjuntivo
- *Dudo que venga / haya venido*
- Hovedverb fortid → imperfektum subjuntivo

- *Dudaba que viniera*
- Hovedverb futurum → presens subjuntivo
- *Dudare que venga*

Konditional (el condicional)

Dannelse konditional

Infinitiv + endelser:	yo	-ia
	tu	-ias
	el/ella	-ia
	nosotros	-iamos
	vosotros	-iais
	ellos	-ian

hablaria, comeria, viviria

Uregelmessige (samme stamme som futurum)

- **hacer:** haria, harias...
- **decir:** diria, dirias...
- **poder:** podria, podrias...
- **tener:** tendria, tendrias...
- **poner:** pondria, pondrias...
- **salir:** saldria, saldrias...
- **venir:** vendria, vendrias...
- **saber:** sabria, sabrias...
- **querer:** querria, querrias...

Bruk av konditional

- Høflige forespørsler: *¿Podrias ayudarme?*
- Hypotetiske situasjoner: *Me gustaria viajar*
- Råd: *Yo en tu lugar, estudiaria mas*
- Rapportert tale: *Dijo que vendria*
- Usikkerhet i fortid: *Serian las tres cuando llego*

Konditional perfektum

haber (konditional) + partisipp

habria, habrias, habria... + partisipp

Habria venido si hubiera sabido

Lo habriamos comprado, pero era caro

Betingelsessetninger (si-setninger)

Type 1: Reell betingelse

Si + presens, futurum/presens/imperativ

Si tengo tiempo, ire al cine

Si estudias, aprobaras

Si vienes, llamame

Type 2: Hypotetisk (nåtid)

Si + imperfektum subjuntivo, konditional

Si tuviera dinero, viajaría

Si fuera rico, compraria una casa

Type 3: Umulig (fortid)

Si + pluskvamperfektum subjuntivo, konditional perfektum

Si hubiera estudiado, habria aprobado

Si lo hubiera sabido, no habria venido

Andre konjunksjoner med subjuntivo

- **cuando** (fremtid): *Cuando llegue, llámame*
- **aunque**: *Aunque llueva, ire*
- **en caso de que**: *En caso de que venga...*
- **a menos que**: *A menos que llueva...*
- **para que**: *Te lo explico para que entiendas*
- **sin que**: *Salio sin que lo vieramos*
- **con tal de que**: *Con tal de que estudies...*
- **antes de que**: *Antes de que se vaya...*

Passiv og upersonlige uttrykk**Passiv med ser**

ser + partisipp (+ por + agent)
La casa fue construida en 1900
El libro fue escrito por Cervantes
Los exámenes serán corregidos mañana

Passiv med se (pasiva refleja)

se + verb (3. person)
Se venden pisos – Leiligheter selges
Se habla español – Spansk snakkes
Se dice que... – Det sies at...
Se cree que... – Det menes at...

Upersonlig se

se + verb (3. person entall)
Se come bien aquí – Man spiser godt her
Se vive bien en España – Man lever godt i Spania
¿Como se dice en español? – Hvordan sier man på spansk?

Andre upersonlige konstruksjoner

- **3. person flertall**: *Dicen que...* – De/man sier at...
- **uno**: *Uno no sabe que hacer* – Man vet ikke hva man skal gjøre
- **la gente**: *La gente piensa que...* – Folk mener at...

Gerundio og infinitiv**Gerundio (nåtidsform)**

Dannelse: -ando (ar-verb), -iendo (er/ir-verb)
hablando, comiendo, viviendo

Uregelmessige gerundio

- **ir**: yendo

- **leer**: leyendo
- **oir**: oyendo
- **decir**: diciendo
- **poder**: pudiendo
- **venir**: viniendo
- **dormir**: durmiendo
- **pedir**: pidiendo

Bruk av gerundio

- Pågående handling: *Estoy estudiando*
- Samtidighet: *Escucho musica leyendo*
- Måte: *Llego corriendo*
- Aldri etter preposisjon (bruk infinitiv)

Perifrastiske verbformer

- **estar + gerundio**: pågående handling
- *Estoy trabajando*
- **ir a + infinitiv**: fremtid
- *Voy a estudiar*
- **acabar de + infinitiv**: nettopp
- *Acabo de llegar*
- **seguir + gerundio**: fortsette å
- *Sigo estudiando*
- **llevar + gerundio**: ha vært i gang
- *Llevo dos horas esperando*

Infinitiv etter preposisjoner

- **al + infinitiv**: når/ved å
- *Al verlo, me alegro*
- **antes de/despues de**: før/etter å
- *Antes de salir, cierra la puerta*
- **para/por**: for å/på grunn av å
- *Estudio para aprender*
- **sin**: uten å
- *Salio sin decir nada*

Litterær analyse

Grunnleggende begreper

- *el/la autor/a* – forfatter
- *el narrador* – forteller
- *el protagonista* – hovedperson
- *el personaje* – karakter
- *la trama* – handling
- *el argumento* – plott
- *el tema* – tema
- *el simbolo* – symbol
- *la metáfora* – metafor
- *el genero* – sjanger

Fortellerperspektiv

- **Primera persona:** *El narrador cuenta su propia historia*
- **Tercera persona omnisciente:** *El narrador lo sabe todo*
- **Tercera persona limitada:** *Perspectiva de un personaje*

Strukturanalyse

- **Exposicion:** Introduksjon av setting og karakterer
- **Nudo:** Konflikt og komplikasjoner
- **Climax:** Vendepunkt
- **Desenlace:** Løsning/avslutning

Karakterisering

- **Directa:** Eksplicit beskrivelse
- **Indirecta:** Gjennom handlinger, dialog
- *El personaje es complejo/plano*
- *El personaje evoluciona/es estatico*

Litterære virkemidler

- **Metafora:** *La vida es un viaje*
- **Simil:** *Blanco como la nieve*
- **Personificación:** *El viento susurra*
- **Hiperbole:** Overdrivelse
- **Ironia:** Motsetning mellom betydning og mening
- **Simbolismo:** Objekt med dypere betydning
- **Aliteracion:** Gjentakelse av lyder
- **Anafora:** Gjentakelse av ord i begynnelsen

Analyse av dikt

- **Verso:** vers/linje
- **Estrofa:** strofe
- **Rima:** rim (asonante/consonante)
- **Metro:** meter/rytme
- **Tema:** tematikk
- **Tono:** tone (melancolico, alegre, etc.)

Analyseuttrykk

- *El autor utiliza...* – Forfatteren bruker...
- *Se puede interpretar como...* – Kan

tolkes som...

- *El texto refleja...* – Teksten reflekterer...
- *A traves de...* – Gjennom...
- *El lenguaje simboliza...* – Språket symboliserer...
- *La obra critica...* – Verket kritiserer...

Stilistikk og avansert skriving

Registerforskjeller

- **Formell:** *Estimado señor, Atentamente*
- **Uformell:** *Hola, Un saludo*
- **Akademisk:** Upersonlig, presist, objektivt
- **Litterær:** Metaforisk, billedspråk

Variasjon i ordvalg

- Unngå gjentakelser
- Bruk synonymer: *importante/esencial/fundamental*
- Variert setningsstruktur
- Miks enkle og komplekse setninger
- Bruk relativsetninger
- Bruk gerundio og infinitiv for variasjon

Sammenheng og koherens

- **Anaforiske referanser:** *El libro... Este...*
- **Ellipser:** Utelate unødvendig informasjon
- **Bindeuttrykk:** *sin embargo, por lo tanto*
- **Tematisk progresjon:** Logisk flyt mellom setninger

Avanserte bindeuttrykk

- **Tillegg:** *asimismo, igualmente, de igual manera*
- **Kontrast:** *no obstante, sin embargo, ahora bien*
- **Årsak:** *debido a, dado que, puesto que*
- **Følge:** *en consecuencia, por consiguiente, de ahí que*
- **Eksempel:** *por ejemplo, concretamente, a saber*
- **Omformulering:** *es decir, o sea, dicho de otro modo*
- **Avslutning:** *en definitiva, en suma, a fin de cuentas*

Argumentasjonsteknikker

- **Logos:** Appell til logikk, fakta, statistikk
- **Pathos:** Appell til følelser
- **Ethos:** Appell til troverdighet
- Bruk eksempler og bevis
- Anerkjenn motargumenter
- Konkluder tydelig

Essaystruktur (avansert)

- **Innledning:** Tese/problemstilling
- **Hoveddel:** 3-4 avsnitt med argumenter
- Hvert avsnitt: emnesetning + utvikling + eksempel

- **Motargument:** Diskuter og tilbakevis
- **Avslutning:** Oppsummer og konkluder

Kulturkunnskap: Spania

Geografi og regioner

- 17 autonome regioner (*comunidades autonomas*)
- Hovedstad: Madrid
- Andre viktige byer: Barcelona, Valencia, Sevilla
- **Cataluna:** Katalansk språk og kultur
- **Pais Vasco:** Baskisk kultur
- **Galicia:** Galisisk språk

Historie

- **711-1492:** Maurisk periode (*Al-Andalus*)
- **1492:** Reconquista fullført
- **1492:** Columbus oppdager Amerika
- **Siglo de Oro** (1500-1600-tallet): Kulturell blomstring
- **1936-1939:** Borgerkrig (*Guerra Civil*)
- **1939-1975:** Franco-diktatur
- **1978:** Demokrati og ny grunnlov

Litteratur

- **Miguel de Cervantes:** *Don Quijote* (1605)
- **Federico Garcia Lorca:** Poet og dramatiker
- **Generacion del 98:** Litterær bevegelse
- **Generacion del 27:** Lorca, Alberti, Cernuda
- **Carmen Laforet:** *Nada* (1945)

Kunst og arkitektur

- **Diego Velazquez:** *Las Meninas*
- **Francisco Goya:** *El tres de mayo*
- **Pablo Picasso:** Kubisme, *Guernica*
- **Salvador Dali:** Surrealisme
- **Antoni Gaudi:** Sagrada Familia, Barcelona
- **La Alhambra:** Maurisk palass i Granada

Tradisjoner og høytider

- **Semana Santa:** Påskeuken, religiøse prosesjoner
- **Feria de Abril:** Festival i Sevilla
- **San Fermin:** Tyrefestival i Pamplona
- **La Tomatina:** Tomatfestival i Bunol
- **Dia de los Reyes Magos:** 6. januar, gaver
- **Las Fallas:** Festival i Valencia

Matkultur

- **Tapas:** Små retter, sosial spising
- **Paella:** Tradisjonell risrett fra Valencia
- **Jamon iberico:** Iberisk skinke
- **Gazpacho:** Kald suppe
- **Sobremesa:** Tid etter måltid, samtale
- Sent måltidsmønster

Kulturkunnskap: Latin-Amerika

Geografisk mangfold

- 20 land hvor spansk er hovedspråk
- **Mexico:** Størst spansktalende befolkning
- **Argentina, Chile, Uruguay:** Sør-Amerika
- **Colombia, Venezuela, Peru, Bolivia**
- **Mellom-Amerika:** Guatemala, Honduras, etc.
- **Karibia:** Cuba, Puerto Rico, Den dominikanske republikk

Før-kolumbisk historie

- **Maya:** Yucatan, Guatemala (300-900 e.Kr.)
- **Aztekere:** Mexico (1300-1521)

- **Inka:** Peru, Ecuador, Bolivia (1400-1533)
- Avanserte sivilisasjoner med astronomi, arkitektur
- Språklig arv: mange ord i moderne spansk

Kolonitiden og uavhengighet

- **1492:** Columbus ankommer Amerika
- **1500-1800:** Spansk kolonistyre
- **1800-1825:** Uavhengighetskriger
- **Simon Bolivar:** Frigjøringshelt
- **Jose de San Martin:** Argentina
- Ettervirkning av kolonitid: sosial ulikhet

Litteratur

- **Gabriel Garcia Marquez:** *Cien anos de soledad*, magisk realisme
- **Jorge Luis Borges:** Argentinsk forfatter
- **Pablo Neruda:** Chilensk poet, Nobelprisen
- **Isabel Allende:** *La casa de los espiritus*
- **Octavio Paz:** Meksikansk poet og essayist
- **El boom latinoamericano:** 1960-70-tallet

Samfunnsspørsmål

- Sosial ulikhet og fattigdom
- Migrasjon til USA og Europa
- Urfolks rettigheter
- Miljøutfordringer: Amazonas-regnskogen
- Narkotikahandel og vold
- Demokrati og menneskerettigheter

Musikk og dans

- **Salsa:** Cuba, Puerto Rico
- **Tango:** Argentina
- **Merengue:** Den dominikanske republikk
- **Cumbia:** Colombia
- **Mariachi:** Mexico
- **Reggaeton:** Moderne latinamerikansk musikk

Muntlig eksamen Nivå III**Forberedelse**

- Grundig kunnskap om valgt tema
- Kulturell kontekst
- Litterær analyse
- Evne til å diskutere og argumentere
- Forbered spørsmål til sensor

Presentasjon (avansert)

- Tydelig struktur med introduksjon, hoveddel, konklusjon
- Bruk avansert vokabular
- Varierte setningsstrukturer
- Kulturelle referanser
- Kildehenvisning der relevant
- Personlig perspektiv og analyse

Samtale og diskusjon

- Nyanserte svar med flere perspektiver
- Bruk eksempler fra litteratur/kultur
- Sammenlign Spania og Latin-Amerika
- Diskuter årsak og virkning
- Vis evne til kritisk tenkning
- Reflekter over egne synspunkter

Språklige krav Nivå III

- Alle verbtider, inkludert subjuntivo
- Konditional og hypotetiske setninger
- Passiv og upersonlige konstruksjoner
- Komplekse setninger
- Avansert ordforråd
- Litterære og kulturelle begreper
- Idiatiske uttrykk

Samtalestrategier

- Utvid svar med eksempler og forklaringer
- Bruk akademisk språk
- Vis kulturell forståelse
- Sammenlign og kontraster
- Reflekter over kompleksitet
- Still oppklarende spørsmål

Skriftlig eksamen Nivå III**Teksttyper**

- **Litterær analyse:** Dikt, novelle, roman
- **Akademisk essay:** Samfunns-spørsmål
- **Argumenterende tekst:** Debatt
- **Kulturanalyse:** Sammenligning
- **Kritisk refleksjon:** Evaluering av tekst/fenomen

Språklige forventninger

- Presist og variert ordforråd
- Alle verbtider mestret

- Subjuntivo brukt korrekt og naturlig
- Konditional for hypotetiske situasjoner
- Passiv for akademisk stil
- Komplekse setningsstrukturer
- Idiatiske uttrykk
- Kohesjon og sammenheng

Innholdsforventninger

- Dybdeforståelse av tema
- Kulturell kontekstualisering
- Kritisk analyse og refleksjon
- Kildebruk og referanser
- Nyanserte perspektiver
- Konkret eksempelbruk
- Personlig refleksjon

Analyseoppsett (litterær tekst)

1. **Introduksjon:** Forfatter, tittel, sjanger, tema
2. **Kontekst:** Historisk/kulturell bakgrunn
3. **Analyse:** Virkemidler, struktur, karakterer
4. **Tolkning:** Betydning, symbolikk
5. **Evaluering:** Litterær kvalitet, relevans
6. **Konklusjon:** Oppsummer og konkluder

Idiatiske uttrykk**Vanlige idiommer**

- *Estar en las nubes* – Være i skyene (distrakt)
- *Llover a cantaros* – Regne tungt
- *Costar un ojo de la cara* – Koste skjorta
- *Meter la pata* – Trampe i klaveret
- *Tomar el pelo* – Drite seg ut
- *Estar hasta las narices* – Ha nok
- *Ser pan comido* – Være en sinke
- *Hacer la vista gorda* – Se gjennom fingrene
- *No tener pelos en la lengua* – Si rett fra levrå
- *Dormir como un tronco* – Sove som en stein

Uttrykk med verb

- *Echar de menos* – Savne
- *Darse cuenta de* – Innse
- *Ponerse de acuerdo* – Bli enige
- *Llevarse bien/mal* – Komme overens/ikke
- *Hacer caso* – Høre på (råd)
- *Tener en cuenta* – Ta i betraktning
- *Dar igual* – Være likegyldig
- *Quedar en* – Avtale å møtes

Ordspråk (refranes)

- *Mas vale tarde que nunca* – Bedre sent enn aldri
- *No hay mal que por bien no venga* – Intet ondt uten noe godt
- *A quien madruga, Dios le ayuda* – Morgenstund har gull i munn
- *Donde hay humo, hay fuego* – Hvor det er røyk er det ild
- *El que mucho abarca, poco aprieta* – Den som mye vil, mister ofte det lille

Språklige variasjoner**Spansk i Spania vs Latin-Amerika**

- **Uttale:** c/z som /th/ i Spania, /s/ i L-A
- **Vosotros:** Brukes i Spania, ikke i L-A
- **Ustedes:** Høflig i Spania, standard i L-A
- **Preteritum vs perfektum:** Forskjeller i bruk
- **Leísmo:** Bruk av *le* for *lo* i Spania

Ordforskjeller

Norsk	Spania	Latin-A.
datamaskin	ordenador	computadora
bil	coche	carro/auto
mobiltelefon	movil	celular
potet	patata	papa
leilighet	piso	apartamento
saft	zumo	jugo

Voseo (Argentina, Uruguay)

- Bruk av *vos* i stedet for *tu*
- *Vos sos, vos tenes, vos hablas*
- Spesielt vanlig i Argentina

Avansert ordforråd**Akademisk språk**

- *cabe destacar* – verdt å merke seg
- *conviene senalar* – bør påpekes
- *es menester* – det er nødvendig
- *asimismo* – likeledes
- *no obstante* – likevel
- *en cuanto a* – når det gjelder
- *respecto a* – med hensyn til
- *en lo que concierne a* – angående

Analyse og kritikk

- *cuestionar* – stille spørsmål ved
- *reivindicar* – kreve/hevde
- *refutar* – motbevise
- *corroborar* – bekrefte
- *matizar* – nyansere
- *plantear* – fremstille/stille
- *abordar* – ta opp (tema)
- *dilucidar* – oppklare

Litterære begreper

- *verosimilitud* – troverdighet
- *ambigüedad* – tvetydighet
- *sutileza* – finesse
- *denuncia social* – sosial kritikk
- *critica mordaz* – skarp kritikk
- *metodo narrativo* – fortellerteknikk

- *cronologia fragmentada* – brutt kronologi

Samfunn og politikk

- *equidad* – rettferdighet
- *desigualdad* – ulikhet
- *marginacion* – marginalisering
- *opresion* – undertrykkelse
- *reivindicacion* – krav
- *erradicar* – utrydde
- *fomentar* – fremme
- *mitigar* – dempe

Sjekkliste eksamen Nivå III

- ☐ Alle verbtider inkl. subjuntivo mestret
- ☐ Kondisjonal brukt for hypotetiske situasjoner
- ☐ Passiv og upersonlige konstruksjoner
- ☐ Komplekse setningsstrukturer
- ☐ Avansert og presist ordforråd
- ☐ Litterære/kulturelle begreper
- ☐ Idiomatiske uttrykk naturlig integrert
- ☐ Akademisk eller litterær stil
- ☐ Kulturell kontekstualisering
- ☐ Kritisk analyse og refleksjon
- ☐ Kohesjon og sammenheng
- ☐ Nøye korrekturlest